

INTEGRACIÓ CURRICULAR DE LA INFORMÀTICA A EDUCACIÓ INFANTIL

Orientacions generals

- **Ubicació dels ordinadors:** *l'ordinador a l'aula i l'aula d'ordinadors.*

Les dues situacions poden anar bé si s'utilitzen adequadament. A nivell general, s'especifiquen a continuació quines avantatges i quins inconvenients tenen les dues situacions, per tal que cada centre pugui adequar-se a la seva realitat la integració informàtica en el Parvulari:

	Avantatges	Inconvenients
L'ordinador a l'aula	<ul style="list-style-type: none"> • Dins d'una estructura d'organització per racons, és un recurs més, integrat en les tasques de classe • Una vegada integrat, afavoreix l'autonomia • S'hi pot accedir en qualsevol moment • Respecta els diferents nivells d'aprenentatge • Ajuda al treball de suport dins de l'aula dels alumnes amb menys recursos 	<ul style="list-style-type: none"> • No sempre el mestre pot estar pendent del treball realitzat en l'ordinador (per si un nen prem algun botó no adequat). Per tant, són de gran ajuda els programes tancats i els programes guiats, que donen poc marge d'intervenció al mestre i poca iniciativa a l'alumne.
L'aula d'ordinadors	<ul style="list-style-type: none"> • Permet un aprenentatge estructurat, un mateix treball de tot el grup • El mestre està pendent de les diferents activitats que fan els alumnes • Es poden utilitzar programes oberts i programes exploratoris 	<ul style="list-style-type: none"> • La millor fórmula és desdoblant el grup: dos mestres i dos grups de 12/13 alumnes

- **Prestacions dels ordinadors:**

Els alumnes d'Educació Infantil, degut al seu poc domini del llenguatge escrit, requereixen ordinadors amb bones prestacions. La millor opció són els ordinadors multimèdia, que ofereixen veu, so, animació, qualitat d'imatge... que donen la possibilitat de descobrir el contingut dels programes o de les utilitats sense dificultat.

Caldria doncs revisar la política d'ús dels ordinadors més antiquats com a racó a Parvulari mentre que els de millors prestacions els utilitzen els alumnes grans

- **Perifèrics:**

En el món de la informàtica han aparagut ordinadors, perifèrics i programes adreçats específicament als nens de Parvulari. Aquests ordinadors sovint són joguines que, tot i ser funcionals, tenen molt poques prestacions i només serveixen per imitar o fer joc simbòlic dels treball amb ordinador. Estan pensats per a l'àmbit familiar i no per l'específicament escolar (només cal pensar amb la campanya de Reis).

Els perifèrics han tingut una vida difícil, degut als canvis tecnològics i a una producció limitada que ha fet encarir els productes fins a fer-los inviables econòmicament.

A les escoles han conviscut pantalles tàctils amb una tauleta sensible, arrel de les dotacions del Departament d'Ensenyament. La tauleta sensible és la que ha sobreviscut, gràcies a que ofereix un entorn assequible i segur, on els alumnes poden treballar amb continguts interessants (fruit

del treball de molts mestres especialistes d'Educació Infantil). La compra de noves tauletes per part de l'escola pública és gairebé impossible, degut al seu preu.

Tanmateix, un ordinador multimèdia incorpora opcions que permeten ajustar el funcionament del ratolí a les característiques dels infants: modificació de la mida i la velocitat del punter, de la velocitat del doble clic...

- **Paper del mestre:**

És imprescindible que les actuacions del mestre en entorns informàtics d'aprenentatge permetin activitats motivadores pels alumnes, per tal que la utilització de l'ordinador tingui efectes positius sobre les actuacions cognitives de l'alumne. Cal que el mestre d'Educació Infantil tingui present una sèrie de requisits per poder portar a la pràctica l'activitat informàtica d'una forma adequada:

- presentar el material informàtic, donant-li sentit dins de l'objectiu curricular a assolir
- guiar i regular l'activitat de l'alumne per a garantir que aquest aconsegueixi un aprenentatge
- tenir presents els objectius curriculars
- detectar i interpretar els errors de l'alumne proposant alternatives per a superar-les
- proposar ajudes adequades al nivell de competència de l'alumne
- basar l'ajuda en els coneixements previs de l'alumne i en la seva activitat precedent
- proposar models d'actuació
- suggerir nous objectius i noves situacions de resolució, en el cas que el nen es perdi
- vetllar perquè l'alumne no perdi l'interès
- preocupar-se perquè els aprenentatges siguin significatius

L'aportació clara que acompanya el fet del treball amb alumnes amb l'ordinador és el canvi del rol de mestre. El rol del mestre que utilitza eines informàtiques ha de correspondre a un estil d'ensenyament innovador, tal vegada atrevit, que sàpiga construir coneixement junt i vers als seus alumnes. La classe on està s'ha d'apropiar de la tecnologia per tal de fer ús d'ella i donar una interpretació a l'ordinador. Aquesta interpretació del mitjà ha de passar per una adequació al format de l'ensenyament i per una relació amb els continguts i els objectius d'aprenentatge. També suggereix un plantejament metodològic diferent que involucra a tota l'organització social de la classe (alumnes i docent).

- **Paper dels companys:**

L'activitat amb ordinador afavoreix la cooperació i la cerca d'una solució comuna entre alumnes. Les situacions d'aprenentatge que es donen o s'han de donar substitueixen les situacions individualistes i competitives entre alumnes. Les tasques que es realitzen són obertes, permeten l'intercanvi i la confrontació de diferents punts de vista. En les activitats amb el processador de textos és molt important la cooperació que hi ha entre els alumnes. L'ordinador, des del moment que és un medi públic, a través de la pantalla, pot ser fàcilment llegit, valorat i interpretat, en un acte comunicatiu entre alumnes. Es deriva d'aquest fet el diàleg i la discussió que s'estableix a l'hora de valorar propostes, de comparar projectes o senzillament de buscar solucions i/o corregir errors. Amb aquests intercanvis d'opinions i perspectives hi ha un treball actitudinal i formatiu que els docents considerem essencial: les activitats en grups de dos o tres alumnes davant de l'ordinador permeten una actitud més oberta al diàleg, més assequible a les opinions alienes, més tolerant vers els companys i, en definitiva, més democràtica. Aquestes actituds són difícilment tractades amb l'ús d'altres mitjans didàctics.

Informàtica i lecto-escriptura

A l'escola d'Educació Infantil i Primària, l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura és una de les tasques principals i bàsiques i a la que, pel seu caràcter instrumental, se li confereix una rellevància important. Per tal s'han de garantir les condicions adients per a que aquests aprenentatges siguin assimilats en situacions útils, eficaces i racionals per l'alumnat.

La informàtica ofereix interessants possibilitats per a l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura, a través de les informacions vehiculades per les imatges i també per les informacions escrites. Aquest fet, juntament amb aspectes de motivació, innovació i facilitat, confereix a l'ordinador un medi més de recolzament educatiu per a una sensibilització dels alumnes al món del text escrit.

L'ús del medi informàtic com a instrument de lectura i escriptura comporta unes utilitats i uns avantatges i uns inconvenients que li són propis i que difereixen dels que són motivats pel paper i el llapis, o la pissarra i el guix, ara per ara, únics i exclusius estris en aquest àmbit d'aprenentatge.

Comunment, en l'educació, s'introdueix el processador de text com a programa obert i versàtil, que s'adapta a les necessitats del professorat i de l'alumnat en qualsevol matèria, ja que no té cap dada instal·lada ni fixe en pantalla, llevat del menú d'accès.

D'aquesta manera, el processador de text, com a tal, està orientat a l'ensenyament de les operacions que regeixen el procés de l'escriptura: producció, supressió, afegit, substitució, retorn, reproducció, interpretació...

Característiques que se'n deriven de l'aplicació del processador de text amb la finalitat de la lectura i de l'escriptura:

- Quan s'utilitza el processador de text, el llenguatge escrit no ha de ser una finalitat en si mateixa, sinó que s'utilitza per a aconseguir un objectiu determinat (per exemple, escriure el propi nom). Aquesta funcionalitat permet que algunes de les unitats de l'escriptura tinguin una clara significació: l'alumne quan prem una tecla en la que hi ha una lletra coneguda apareix aquesta lletra en pantalla. I així successivament amb totes les lletres que coneix del propi nom. Les tecles amb les lletres del nom esdevenen significatives per l'alumne.
- La producció de la lletra remet a un gest motor senzill i de fàcil execució per l'alumne. Només canvia el pla on s'efectuen les accions: les tecles en el pla horitzontal i la impressió de les lletres en el pla vertical (pantalla).
- També és fàcil l'elaboració d'un llistat (identificació de paraules com unitats significatives), prement la tecla de "Retorn". Les lletres apareixen en la pantalla d'esquerra a dreta a mesura que s'escriu i de dalt a baix, el que ajuda a estructurar l'espai en aquesta doble direcció, privilegi de l'escriptura alfabètica.
- La producció d'un text escrit s'aconsegueix amb gran facilitat. La habilitat tècnica que han de tenir els alumnes que aprenen a escriure amb llapis i paper, es redueix quan s'utilitza l'ordinador a un coneixement mínim. Aquesta simplicitat va acompanyada de resultats espectaculars, malgrat siguin impersonals: claretat, accessibilitat, millora de l'aspecte formal (no s'han de preocupar per la forma de les lletres, ni pel tamany, no han d'estar atents a l'organització de les línies). Qualsevol error d'escriptura pot ser solventat amb facilitat i no queden restes. Això proporciona a l'alumne un instrument dinàmic i contribueix a que hi hagi major distància en relació al text i per tant l'actitud sigui més lúdica. Aquesta descàrrega atencional en el domini de les habilitats gràfiques permet que l'alumne se centri en altres aspectes més importants de l'escriptura.
- La millora en l'aspecte formal i en la presentació afavoreix el pensament que els textos estan millor escrits, el que té repercussions positives sobre l'actitud a l'hora d'afrontar-se amb l'escriptura. Aquest fet, però, no ha de fer perdre l'atenció en la qualitat del text escrit.

- El text escrit esdevé de domini públic, que pot ser fàcilment reconegut o llegit, comunicat i intercanviat entre els alumnes, el que afavoreix les tasques col.laboratives entorn als textos escrits.
- Afavoreix una actitud lectora davant de l'ordinador, ja que l'alumne ha d'estar atent i comprendre el que escriu. L'atenció als trets diferencials de la paraula és una característica bàsica de la lectura.
- El medi informàtic facilita la juxtaposició de diferents notacions simbòliques (gràfiques, lingüístiques, sonores...). Aquesta combinació simbòlica dóna diferents modalitats d'informació, que són utilitzats en aquest pràcticum: fotografia i paraula (aquesta associació adquireix un significat funcional fàcilment comprensible pels alumnes)
- En lliberar a l'alumne de l'activitat d'escriptura manual, quant a temps i atenció, el tractament de text permet que l'alumne se centri en la possibilitat de correcció i revisió de l'escrit. La tecla d'esborrar (cap a l'esquerra) permet eliminar una lletra i modificar l'escrit. Aquesta funció dóna resultats instantàniament. Les modificacions poden ser constantment verificades. Aquesta és una interacció dinàmica: l'acció de l'alumne se segueix d'una modificació en la pantalla que pot ser altra vegada avaluada, el que pot donar lloc a una altra acció. En aquest sentit, l'ordinador pot ajudar a l'alumne a adonar-se que l'escriptura no és un procés lineal, sinó el resultat de diferents correccions i modificacions. Hi ha però l'inconvenient que aquesta facilitat pot conduir a una valoració excessiva de la revisió en detriment de l'espontaneïtat de l'escriptura.
- Les activitats en el processador de textos permeten a l'alumne pensar en el que està realitzant, pren consciència sobre la seva pròpia activitat, que el porta a guiar i regular la seva actuació de manera apropiada. En els alumnes que són més novells en la lecto-escriptura, el professor és qui assumeix el paper de guia i regulador del procés.
- El tractament de text facilita el treball en petit grup, on el llenguatge escrit és objecte de discussió i reflexió. La participació i l'intercanvi d'interpretacions entre els alumnes ajuda a la revisió de l'escrit. És molt probable que un dels alumnes assumeixi el paper de guia en determinades tasques d'escriptura.

Aquestes característiques descrites remetent a situacions força interessants en l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura. Ara bé, en alumnes que estan en l'inici d'aquest procés, el processador de text pot resultar un programa massa obert. Les orientacions i les limitacions que posi el professor són clau perquè els alumnes no es perdin en la utilització del programa. S'han de configurar les sessions de manera que les tasques a realitzar no difereixin gaire de les explicades amb altres instruments. És necessari dissenyar aquestes situacions d'aprenentatge marcant els objectius clarament, però on el paper principal és l'ordinador. I aquestes situacions han de tenir presents els coneixements previs de cadascun dels alumnes, tant en la seva alfabetització informàtica (coneixement de l'estructura de la pantalla i el teclat...) com en la seva competència lingüística.